

G . W . F . H E G E L

H E N G E N

F E N O M E N O L O G I A :

J O H D A N T O

[1] On luonnollinen mielle, että ennen kuin filosofiassa käydään itse asiaan, nimittäin todella olevan todelliseen tietämiseen, on välttämätöntä ensin saavuttaa ymmärrys tietämisestä, tarkastellen sitä joko absoluutin haltuunottamisen työkaluna, tai välittäjänä jonka kautta absoluutti nähdään. Näyttää oikeutetulta kantaa huolta siitä, että on kenties olemassa erilaisia tietämisen lajeja ja niistä mahdollisesti yksi tämän päämäärän saavuttamiseksi toisia parempi, ja että täten valitsemalla väärin tavoitellaan totuuden taivaan asemasta erheen pilviä. Toisaalta, mikäli tietäminen on tavaltaan ja alueeltaan määrätty kyky, näyttää oikeutetulta kantaa huolta siitä, että ilman sen luonteen ja

rajan tarkempaa määrittystä tavoitellaan samoin erhettä totuuden sijasta. Tämän huolen on varmaankin muututtava vakaumukseksi, että koko hanke tietämisen avulla hankkia tietoisuudelle se, mikä on itsessään, on käsitteessään mietön, ja että tietämisen ja absoluutin välille lankeaa ne kerta kaikkiaan toisistaan erottava raja. Sillä jos tietäminen on työkalu absoluuttisen olemuksen haltuunottamiseksi, on samantien selvää ettei työkalun käyttö asiaan jätä sitä sellaiseksi kuin se on itselleen, vaan päinvastoin muotoilee ja muuttaa sitä. Toisaalta siinäkin tapauksessa, ettei tietäminen ole pyrkimyksemme työkalu, vaan ikäänkuin passiivinen medium, jonka lävitse totuuden valo saavuttaa meidät, emme tavoita asiaa sellaisena kuin se on itsessään, vaan sellaisena kuin se on tässä mediumissa ja sen kautta. Kummassakin tapauksessa käytämme keinoa, joka välittömästi tuottaa tarkoituksensa vastakohtan; eli mietöntä on pikemminkin se, että ylipäätään käytämme jotakin keinoa. Tosin näyttää siltä, että tämä ongelma olisi poistettavissa tuntemalla *työkalun* vaikutustapa. Se nimittäin tekisi mahdolliseksi sen osan vähentämisen lopputuloksesta, joka työkalun avulla absoluuttista saavuttamassamme mielteessä kuuluu työkaluun, ja siten toden saavuttamisen puhtaana. Mutta itse asiassa tämä parannus vain palauttaisi meidät siihen, missä aiemmin olimme. Jos poistamme muovautuneesta oliosta työkalun vaikutuksen, olio – tässä tapauksessa absoluutti – on meille taas aivan samaa kuin ennen tätä näin ollen turhaa vaivannäköä. Jos taas absoluutti kuviteltaisiin työkalun avulla vain tuotavan lähemmäksi meitä muuttamatta siinä mitään, ikäänkuin lintu liimakepin avulla, se varmaankin ilkkuisi tälle juonelle, ellei se itsessään ja itselleen jo olisi ja tahtoisi olla kanssamme. Sillä tässä tapauksessa tietäminen olisi pelkkä juoni, koska se monenmoisilla touhuillaan olisi pyrkivinä johonkin muuhun kuin

vain välittömän ja siten vaivattoman suhteen aikaansaamiseen. Tai jos *mediumiksi* mieltämämme tietämisen koe opettaa meille lain jonka mukaan säteet taittuvat siinä, ei taittuisen vähentäminen lopputuloksesta hyödytä meitä yhtään sen enempää; sillä tietäminen ei ole säteen taittuminen, vaan itse säde, jonka kautta totuus meitä koskettaa, ja mikäli se poistetaan, on meille osoitettu pelkkä suunta tai tyhjä paikka.¹

[2] Jos nyt huoli erheeseen päättämisestä kohdistaa epäluottamuksen tieteeseen, joka ilman moisia varauksia ryhtyy varsinaiseen työhön ja todella tietää, voidaan yhtä hyvin kysyä, miksei päinvastoin tulisikin kohdistaa epäluottamus tuohon epäluottamukseen itseensä ja kantaa huolta siitä, onko tämä erehtymisen pelko jo itse erhe. Itse asiassa se edellyttää yhtä ja toista totuudeksi, ja nojautuu varauksissaan ja päätelmissään sellaiseen, minkä itsensä totuus on ensin koeteltava. Se nimittäin edellyttää *mielteitä tietämisestä työkaluna ja mediumina, sekä eroa meidän itsemme ja tämän tietämisen välillä*; mutta ennen kaikkea sitä, että absoluutti on *toisella puolella ja tietäminen toisella*, itselleen ja absoluutista erillään, ja silti jotenkin realistista. Siten se edellyttää että tietäminen, joka on absoluutin ulkopuolella ja ilmeisesti siis myös totuuden ulkopuolella, on kuitenkin totuudellista. Tällä oletuksella se, mikä nimittää itseään erheen peloksi, osoittautuu pikemminkin peloksi totuuden edessä.

[3] Tämä johtopäätös seuraa siitä, että vain absoluutti on tosi tai vain tosi on absoluuttinen. Se saatetaan torjua vetoamalla erotteluun jonka mukaan tietäminen joka, vaikkakaan ei tiedä absoluuttia – mikä taas on tieteen pyrkimys – voisi kuitenkin olla totta; ja tietäminen ylipäätään, vaikkei kykenekään absoluutin tavoittamiseen, voisi olla silti kykenevä johonkin muuhun totuuteen. Mutta alamme jo nähdä, että tällainen soutava ja huopaava puhe johtaa hämäämään erotteluun absoluuttisen toden ja toisenlaisen toden välillä, ja että absoluutti, tietäminen, ja niin edelleen, ovat sanoja, joiden edellyttämä merkitys on ensin selvitettävä.

[4] Tällaiset hyödyttömät mielteet ja puhuvat tietämisestä työkaluna absoluutin haltuunottamiseksi, tai mediumina jonka lävitse näemme totuuden – suhteina joihin kaikki nämä mielteet absoluutista erotetusta tietämisestä ja tietämisestä erotetusta absoluutista palautuvat – voitaisiin hylätä suoralta kädeltä. Samoin voitaisiin hylätä verukkeet jotka kyvyttömyys tieteeseen tällaisten suhteiden edellyttämisestä ammentaa, vapautuakseen siten tieteen vaikeudesta, kuitenkin samalla antaen vaikutelman totisesta ja hartaasta vaivannäöstä. Kaikki nämä voitaisiin hylätä suoralta kädeltä satunnaisina ja mielivaltaisina mielteinä, vaivautumatta edes vastaamaan niihin. Niihin liittyvä tapa käyttää monien muiden ohella sellaisia sanoja kuten absoluutti, tietäminen, objektiivinen ja subjektiivinen, edellyttäen niiden merkitys yleisesti tunnetuksi, voitaisiin nähdä jopa petoksena. Sillä yhtäältä sen teeskentely, että niiden merkitys on yleisesti tunnettu, ja toisaalta että itse niiden käsite jo omistetaan, näyttää pikemminkin vain yritykseltä välttää pääasia, nimittäin tämän käsitteen antaminen. Oikeutetumpaa olisi pikemminkin kerta kaikkiaan säästää sellaisten mielteiden ja puhetapojen huomioimisen vaiva, joiden tarkoituksena on itse tieteen torjuminen. Sillä

ne muodostavat vain tietämisen tyhjän ilmentymän, joka välittömästi katoaa esiin astuvan tieteen edessä. Astuessaan esiin tiede on kuitenkin itsekin ilmentymä. Sen esiin astuminen ei ole vielä tiedettä totuudessaan toteutuneena ja avautuneena. Tässä yhteydessä on yhdentekevää, kuvitellaanko *se* ilmentymäksi koska se astuu esiin *toisen rinnalla*, vai nimitetäänkö tätä toista epätotta tietämistä sen ilmenemiseksi. Tieteen on joka tapauksessa vapauduttava tästä illuusiosta, ja siihen se kykenee vain ottamalla sen kohteekseen. Tiede ei nimittäin voi pelkästään sysätä syrjään ei-totuudellista tietämistä asioita koskevana tavanomaisena näkemyksenä, ja vakuuttaa itse olevansa aivan eri tietoa, jolle tuo toinen tietäminen ei ole mitään. Se ei myöskään voi vedota aavistukseen jostain paremmasta tuossa toisessa tietämisessä itsessään. Tuolla *vakuuttamisella* se julistaisi *olemistaan* voimakseen. Kuitenkin epätosi tietäminen vetoaa yhtälailla siihen että se on, ja *vakuuttaa*, ettei tiede ole sille mitään. Pelkkä vakuutus pätee kuitenkin täsmälleen yhtä paljon kuin toinenkin. Vielä vähemmän tiede voi vedota ei-totuudellisessa tietämisessä läsnä olevaan paremman aavistukseen, joka olisi siinä itsessään vihjaus tieteesestä. Silloin se vetoaisi yhtäältä yhä edelleen olemiseen, toisaalta kuitenkin itseensä sellaisena kuin se on ei-totuudellisessa tietämisessä, eli pikemminkin olemisensa kehnoon tapaan ja ilmiönsä kuin siihen, miten se on itsessään ja itselleen. Tästä syystä tullaan tässä käymään ilmeväen tietämisen esitykseen.

[5] Koska tällä esityksellä on kohteena vain ilmenevä tietäminen, se ei näytä olevan vapaata, itselleen ominaisessa hahmossa itseään liikuttavaa tiedettä. Tältä kannalta se voidaankin ymmärtää luonnollisen tietoisuuden tieksi, joka johtaa toteen tietämiseen; tai sielun tieksi, jota pitkin se vaeltaa hahmojensa – jotka ovat kuin sen luonnon sille asettamia asemia – sarjan halki, puhdistuakseen hengeksi, tullen itsensä täydellisellä kokemisella tuntemaan, mitä itsessään on.

[6] Luonnollinen tietoisuus tulee osoittautumaan vain tietämisen käsitteeksi tai ei-reaaliseksi tietämiseksi. Koska se kuitenkin välittömästi pitää itseään reaalisenä tietämisenä, on tällä tiellä sille negatiivinen merkitys, ja se mikä on käsitteen realisointumista, on sille pikemminkin itsensä menettämistä; se nimittäin menettää tällä tiellä totuutensa. Tämän vuoksi tätä tietä voidaan pitää *epäilyn* tai oikeammin epätoivon tienä. Tällä tiellä ei nimittäin tapahdu se, mitä epäilyllä tavallisesti ymmärretään, tämän tai tuon otaksutun totuuden ravistelu, jota seuraa asiaan kuuluva epäilyksen häivyttäminen ja paluu kyseiseen totuuteen, niin että lopuksi asia otetaan aivan kuten ennenkin. Kyseessä on pikemminkin tietoinen näkemys ilmenevän tietämisen epätotuuteen, tietämisen, jolle reaalista on se mikä todella on kuitenkin vain ei-realisoinnut käsite. Tämä itsensä täydellistävä skeptisismi ei siksi myöskään ole sama, jonka avulla totinen into totuuteen ja tieteeseen kuvittelee olevansa näihin valmis ja varustettu; nimittäin *aikomus* olla tieteesessä antautumatta toisten ajatusten auktoriteetille, koetella kaikki itse ja seurata vain omaa vakaumustaan, tai jopa itse tuottaa kaikki ja pitää totena vain omaa tekoaan. Pikemminkin se hahmojensa sarja, jonka halki tietoisuus tällä tiellä kulkee, on sen itsensä tieteeseen *sivistymisen* yksityiskohtainen historia. Mainittu aikomus mieltää sivistyksen välittömästi ratkenneena ja tapahtuneena aikomuksen yksinker-

taisuudessa. Kuitenkin vastoin kyseistä epätotuutta vasta tämä tie on todellinen toimeenpano. Oman vakaumuksen seuraaminen on toki enemmän kuin auktoriteetille antautuminen. Auktoriteettiin nojaavan mielipiteen vaihtuminen omaan vakaumukseen nojaavaan mielipiteeseen ei kuitenkaan välttämättä muuta mielipiteen sisältöä eikä korvaa erhettä totuudella. Toisten auktoriteetin nojalla mielipiteiden ja ennakkoluulojen järjestelmässä pysyttämisen erottaa omasta vakaumuksesta mielipiteiden ja ennakkoluulojen järjestelmässä pysyttämisen erottaa ainoastaan jälkimmäiselle tavalle ominainen turhamaisuus. Vasta koko ilmenevän tietoisuuden kokonaisuuteen suuntautuva skeptisismi tekee hengen kykeneväksi koettelemaan mikä on totuus, saamalla aikaan epätoivon joka kohdistuu niin sanottuihin luonnollisiin mielteisiin, ajatuksiin ja mielipiteisiin, joiden nimittäminen omiksi tai vieriksi on yhdentekevää, ja joita *suoraa päätä* koetteluun käyvä tietoisuus on vaivaksi saakka täynnä – ja – siten itse asiassa kykenemätön siihen mihiin tahtoo ryhtyä.

[7] Ei-reaalisen tietoisuuden muotojen [sarjan] *täydellisyys* tulee itse niiden etenemisen ja yhteenliittymisen välttämättömyydestä. Tämän käsitteittäväksi tekemiseksi voidaan etukäteen yleisesti huomauttaa, ettei ei-totuudellisen tietoisuuden esitys epätotuudessaan ole pelkästään *negatiivinen* liike. Luonnollisella tietoisuudella yleensä on siitä tällainen yksipuolinen näkemys; ja tietäminen, joka tekee tämän yksipuolisuuden olemukseksi, on yksi tiellä kohdattavista ja itsensä paljastavista epätäydellisen tietoisuuden muodoista. Se on nimittäin skeptisismi, joka näkee tuloksessa aina vain *pelkän ei-minkään* ja abstrahoituu siitä, että tämä ei-mikään on määrätysti *sen ei-mikään, josta se seuraa*. Ei-mikään on itse asiassa totuudellinen tulos vain otettuna sen ei-minään, josta se on peräisin. Se on täten itse *määrätty* ja sillä on *sisältö*. Skeptisismi, joka päättyy ei-minkään tai tyhjyyden abstraktioon, ei voi tästä enää edetä, vaan sen täytyy odottaa, tarjoutuisiko sille jotakin uutta, ja mitä, samaan tyhjäan kuuluu heitettäväksi. Sen sijaan kun tulos käsitetään niin kuin se todella on – *määrätty* negaationa – on samalla välittömästi syntynyt uusi muoto ja tehty negaatiosta siirtymä, jonka myötä eteneminen koko täydellisen hahmojen sarjan halki seuraa itsestään.

[8] *Päämäärä* on kuitenkin tietämiselle yhtä välttämättömästi asetettu kuin etenemisen sarjakin. Se on siinä, missä tietämisen ei enää ole tarpeen käydä itsensä yli, missä se löytää itsensä ja missä käsite vastaa kohdetta ja kohde käsitettä. Tähän päämäärään eteneminen on siksi myöskin vääjäämätöntä, eikä tyydytystä voi löytyä miltään aiemmalta asemalta. Luonnolliseen elämään rajoittunut ei itsestään kykene ylittämään välitöntä läsnäoloaan, mutta tulee toisen toimesta vedetyksi sen ylitse ja tämä juuriltaan temmatuksi tuleminen on sen kuolema. Tietoisuus on kuitenkin itselleen oma *käsitteensä* ja täten, välittömästi, rajoittuneen ylittäminen, ja koska tämä rajoittunut kuuluu siihen itseensä, itsensä ylittäminen. Yksittäisen kanssa sille on samantien asetettu tuonpuoleinen, vaikkakin vain, kuten avaruudellisessa intuitiossa, rajoittuneen *rinnalla*. Tämä tietoisuuden kärsimä ja sen rajoittuneen tyydytyksen turmeleva väkivalta tulee siis tietoisuudesta itsestään. Tunniessaan tätä väkivaltaa saattaa ahdistus hyvinkin vetäytyä totuuden edestä, ja pyrkiä sen itsellään säilyttämiseen, jonka menettäminen sitä uhkaa. Se ei kuitenkaan voi saavuttaa

rauhaa. Mikäli se tahtoo pysytellä ajatuksettomassa levossa, riivaa ajatus ajatuksettomuutta ja sen rauhattomuus häiritsee lepoa. Tai jos se lujittaa itseään tunteellisuutena, joka vakuuttaa näkevänsä kaikessa *lajinsa mukaista hyvää*, kärsii tämäkin vakuutus väkivaltaa järjen taholta, jolle jokin nimenomaan ei ole hyvää sikäli kun se on jotakin lajia. Totuuden pelko voi myös kätkeytyä itseltään ja toisilta siihen illuusioon, että ikäänkuin jo itse kiihkeä into totuuteen tekisi vaikeaksi, jopa mahdottomaksi muun totuuden löytämisen, kuin sen turhamaisuuden, että on aina nokkelampi kuin itsestä tai toisilta peräisin olevat ajatukset. Tämä turhamaisuus ymmärtää kuinka tehdä tyhjäksi kulloinkin totuus ja kääntyä siitä takaisin itseensä nautiskelemaan omasta ymmärryksestään, ymmärryksestä joka osaa aina ratkaista kaikki ajatukset tyhjiin ja löytää kaiken sisällön asemasta vain pelkän minän. Tämä turhamaisuus on tyydyttyneisyys, joka täytyy jättää itsekseen, sillä se pakenee yleistä ja etsii ainoastaan itselleenolemista.

[9] Näiden etenemisen tapaa ja välttämättömyyttä koskevien alustavien ja yleisten huomioiden lisäksi saattaa olla vielä hyödyllistä muistuttaa jotakin myös *toteutuksen metodista*. Näyttää siltä että tämä esitys – mikäli se mielletään *tieteen suhteuttamiseksi ilmenevään tietämiseen*, sekä tietämisen *reaalisuuden tutkimukseksi* ja *kokeeksi* – ei ole mahdollinen ilman jotakin perimmäiseksi *mittapuuksi* asetettua edellytystä. Sillä kokeessahan on kyse omaksutun mittapuun käyttämisestä, ja koeteltavan oikeellisuuden tai epäoikeellisuuden ratkaisemisesta kokeessa ilmikäyvän koeteltavan ja mittapuun vastaavuuden tai vastaamatomuuden perusteella. Mittapuu yleensä, ja siten myös tiede, mikäli se on mittapuuna, oletetaan näin ollen *olemuksiksi* tai *itsessään olevaksi*. Mutta tässä, tieteen vasta astuessa esiin, ei se eikä mikään muukaan ole vielä oikeuttanut itseään olemuksena tai itsessään olevana; eikä ilman sellaista mikään koe näytä mahdolliselta.

[10] Tämä ristiriita ja sen poisraivaaminen tulevat määrittyneemmiksi, kun ensin palautetaan mieleen tietämisen ja totuuden abstraktit määreet siten kuin ne esiintyvät tietoisuudessa. Tietoisuus nimittäin *erottaa* itsestään jotakin, johon se samalla *suhteutuu*. Tai kuten tämä ilmaistaan, tämä jokin on jotakin *tietoisuudelle*; ja tämän *suhteutumisen* tai jonkin *tietoisuudelle olemisen* määrätty puoli on *tietäminen*. Tästä toiselle olemisesta me erotamme kuitenkin *itsessään olemisen*; tietämiseen suhteutuva tulee samalla myös erotetuksi siitä ja asetetuksi *olevana* myös tämän suhteen ulkopuolella. Tämä itsessään olemisen puoli on nimeltään *totuus*. Se mistä näissä määrytyksissä varsinaisesti on kyse, ei liikuta meitä tässä tämän enempää. Sillä sikäli kun meidän kohteenamme on ilmenevä tietäminen, otetaan myös sen määreet aluksi siten kuin ne välittömästi tarjoutuvat; ja ne tarjoutuvat hyvinkin niin kuin ne on tässä otettu.

[11] Tutkiessamme nyt tietämisen totuutta, näyttää siltä, että tutkimme mitä se on *itsessään*. Kuitenkin tässä tutkimuksessa tietäminen on *meidän* kohteemme, se on *meille*; ja sen *itsessään olemisen*, jonka pitäisi olla tuloksena, olisi pikemminkin sen olemisen *meille*. Se mitä pitäisimme sen olemuksena, ei olisi niinkään sen totuus, vaan ainoastaan tietoaamme siitä. Olemus tai mittapuu olisi meissä, eikä sen jota siihen verrattaisiin ja jota koskeva rat-

kaisu tämän vertailun avulla tehtäisiin, tarvitsisi välttämättä tunnustaa tätä mittapuuta.

[12] Tutkimamme kohteen luonne kuitenkin ylittää tämän jaon tai tämän jaon ja edellytyksen illuusion. Tietoisuus antaa mittapuunsa itsessään, ja siten tutkimus tulee olemaan tietoisuuden vertailua sen itsensä kanssa. Edellä tehty erottelu nimittäin lankeaa tietoisuuteen. Tietoisuudessa jokin on *toiselle*, eli siinä on yleensä tietämisen momentin määreisyys; samalla tämä toinen ei tietoisuudelle ole vain *sille*, vaan myös tämän suhteen ulkopuolella eli *itsessään* – totuuden momentti. Toisin sanoen siinä, mitä tietoisuus omassa piirissään sanoo *itsessään olevaksi* tai *todeksi*, on meillä mittapuu jonka se itse asettaa tietämisensä mittamista varten. Jos nimitämme *tietämistä käsitteeksi*, ja toisaalta olemusta tai *totta* olevaksi tai *kohteeksi*, on koe sen tarkkailemista, vastaako käsite kohdetta. Jos taas nimitämme *kohteen olemusta* tai *itsessään olemista käsitteeksi*, ja ymmärrämme sitä vastoin *kohteella* kohdetta *kohteena*, eli sitä miten se on *toiselle*, koostuu koe siitä että tarkkailemme vastaako kohde käsitettään. On helppo havaita että kummassakin on kyse samasta. Oleellista on kuitenkin pitää koko tutkimuksessa kiinni siitä, että nämä molemmat momentit, *käsite* ja *kohde*, *toiselle oleminen* ja *itse itsessään oleminen*, lankeavat tutkimaamme tietoon itseensä, eikä meidän siten tarvitse tuoda mukaanamme mittapuita tai soveltaa tutkimuksessa *omia* mielijohteitamme ja ajatuksiamme; näistä luopumalla saatamme tarkastella asiaa siten kuin se on itse *itsessään* ja *itselleen*.

[13] Mutta edesvaikutus meidän taholtamme ei ole tarpeeton ainoastaan siltä kannalta, että käsite ja kohde, mittapuu ja koeteltava ovat läsnä tietoisuudessa itsessään, vaan säästymme myöskin näiden vertailun ja varsinaisen *kokeen* suorittamisen vaivalta; kun tietoisuus siis koettelee itse itseään, jää meidän osaksemme tältäkin kannalta pelkkä tarkkaileminen. Tietoisuus on nimittäin yhtäältä tietoisuutta kohteesta, toisaalta tietoisuutta itsestään; tietoisuutta siitä, mikä sille on tosi, ja tietoisuutta sitä koskevas-ta tietämisestään. Koska molemmat ovat *tietoisuudelle*, on se itse niiden vertailua; kuuluu *tietoisuudelle*, vastaako sen tieto kohteesta kohdetta vaiko ei. Kohde tosin näyttää olevan tietoisuudelle vain siten kuin se sen tietää; näyttää siltä kuin tietoisuus ei kykenisi pääsemään sen taakse miten kohde on *sille*, eli siihen miten se on *itsessään*, eikä näin ollen myöskään koettelemaan tietoaan kohteeseen. Kuitenkin jo siinä, että tietoisuus ylipäänsä tietää jostakin kohteesta, on jo käsillä se ero, että jokin on *sille itsessään oleva*, ja toinen momentti tietäminen tai kohteen tietoisuudelle oleminen. Koe perustuu tähän käsillä olevaan erotteluun. Elleivät osapuolet vastaa tässä vertailussa tois-
aan, näyttää tietoisuus joutuvan muuttamaan tietämistään saattaakseen sen kohteen mukaiseksi. Mutta tietämisen muuttuessa muuttuu itse asiassa sillä itse kohdekin, sillä kyseinen tietäminen oli olemukseltaan kohteen tietämistä; tietämisen muuttuessa tulee kohteestakin toinen, sillä se kuului olemuksellisesti tähän tietämiseen. Täten tietoisuus saa huomata, että se mikä aiemmin oli sille *itsessään oleva* ei olekaan itsessään, tai että se oli *itsessään* vain *TIE-TOISUUDELLE*. Koska tietoisuus siis havaitsee kohteessaan, ettei sen tietäminen vastaa kohdetta, ei itse kohdekaan kestä; tai kokeen mittapuu muuttuu kun se,

minkä mittapuu sen piti olla, ei kestä kokeessa; eikä koe ole ainoastaan tietämisen, vaan myös sen mittapuun koe.

[14] Tämä *dialektinen* liike, jota tietoisuus harjoittaa itsessään, niin tietämisessään kuin kohteessaankin, on – *sikäli kun uusi tosi kohde syntyy sille* siitä – juuri se mitä nimitetään *kokemukseksi*. Tässä suhteessa on kiinnitettävä huomiota vielä yhteen juuri mainitun kulun momenttiin, jonka myötä seuraavan esityksen tieteellinen puoli saa uutta valoa. Tietoisuus tietää *jonkin*, ja tämä kohde on olemus tai *itsessään oleva*; mutta se on myös *itsessään oleva* tietoisuudelle; tässä käy ilmi tämän toden kaksimerkityksisyys. Näemme, että tietoisuudella on nyt kaksi kohdetta: ensin näkin ensimmäinen *itsessään oleva*, toiseksi *tämän itsessään olevan tietoisuudelle oleminen*. Jälkimmäinen näyttää aluksi olevan vain tietoisuuden reflektio itseensä, ei jonkin kohteen, vaan vain tuota ensimmäistä kohdetta koskevan tietämisensä mieltäminen. Kuitenkin, kuten aiemmin osoitettiin, muuttuu sille näin ensimmäinenkin kohde. Se lakkaa olemasta itsessään oleva ja muuttuu tietoisuudelle jokisikin, joka on *itsessään oleva* vain *sille*. Kuitenkin nyt *tämän itsessään olevan tietoisuudelle oleminen* on tosi, toisin sanoen *olemus* tai tietoisuuden *kohde*. Tämä uusi kohde sisältää ensimmäisen kohteen ei-minkään [Nichtigkeit], se on siitä tehty kokemus.

[15] Tässä kokemuksen kulun esityksessä on momentti, jonka vuoksi se ei näytä sopivan yhteen sen kanssa, mitä kokemuksella tavallisesti ymmärretään. Siirtyminen ensimmäisestä kohteesta ja sen tietämisestä toiseen kohteeseen, *jossa* kokemuksen sanotaan tulleen tehdyksi, on nimitäin tässä ilmaistu siten että tiedon ensimmäisestä kohteesta, tai ensimmäisen itsessään olevan tietoisuudelle olemisesta itsestään täytyy tulla toinen kohde. Tavallisesti näyttää sitä vastoin siltä, että teemme kokemuksen ensimmäisen käsitteemme epätotuudesta *toisessa* kohteessa, jonka kohtaamme jotenkin satunnaisesti ja ulkoisesti, niin että osaksemme ylipäänsä jää vain sen pelkkä *vastaanottaminen*, mikä on itsessään ja itselleen. Kuitenkin tässä esitettyssä näkemyksessä uusi kohde näyttää *tietoisuuden* itsensä *kääntymisen* ansiosta tulleen. Tämä asian tarkastelu on meidän edesvaikutuksemme, jonka kautta tietoisuuden kokemusten sarja muodostuu tieteelliseksi kuluksi, ja jota ei ole tarkastelemallemme tietoisuudelle. Tässä onkin itse asiassa kyse samasta asiasta, josta edellä oli jo puhe tämän esityksen ja skeptisismien suhteen kohdalla, nimittäin siitä että kulloinenkin ei-totuudellisen tietämisen synnyttämä tulos ei saisi raueta pelkkään ei-mihinkään, vaan se tulisi välttämättä käsittää *sen* ei-minään *jonka tulos* se on; tulok-sena joka sisältää sen mikä edellisessä tietämisessä oli totta. Tämä näyttää tässä seuraavasti: kun se mikä ensin ilmeni kohteena, vajoaa tietoisuudelle kohteen tietämiseksi, ja *itsessään olevasta tulee itsessään olevan tietoisuudelle oleminen*, on tämä jälkimmäinen uusi kohde. Uuden kohteen myötä astuu esiin myös uusi tietoisuuden hahmo, jolle jokin muu on olemus kuin edelliselle. Tämä asiointi ohjaa koko tietoisuuden hahmojen seuraantoa välttämättömyydessään. Mutta juuri tämä välttämättömyys, tai uuden kohteen – joka tarjoutuu tietoisuudelle sen tietämättä kuinka – *syntyminen*, tapahtuu meille, ikäänkuin tietoisuuden selän takana. Näin tietoisuuden liikkeeseen tulee *itsessään* tai *meille olemisen* momentti, joka ei esity kokemuksessa käsitetylle tietoisuudelle itselleen. Sen sijaan meil-

le syntyvän *sisältö* on kyllä *sille*, ja me käsitämme vain sen muodollisen puolen tai puhtaan syntymisen; syntynyt on *sille* vain kohteena, *meille* myös liikkeenä ja tulemisena.

[16] Tämän välttämättömyyden kautta tämä tie tieteeseen on itse jo *tiedettä* ja sisältönsä puolesta täten *tietoisuuden kokemuksen tiede*.

[17] Kokemus, jonka tietoisuus tekee itsestään, ei käsitteensä mukaisesti voi käsittää itsessään yhtään vähempää kuin koko tietoisuuden järjestelmän tai hengen totuuden koko valtakunnan. Täten hengen totuuden momentit esittyvät tässä erityisessä määreisyydessä, eivät abstrakteina, puhtaina momentteina, vaan siten kuin ne ovat tietoisuudelle tai siten kuin tietoisuus astuu esiin suhteessaan niihin. Siksi kokonaisuuden momentit ovat *tietoisuuden hahmoja*. Pyrkinessään toteen eksistenssiinsä tietoisuus saavuttaa pisteen, jossa se pääsee eroon illuusiostaan, että on vain *sille* ja toisena olevan vieraslaatuisen vaivaama; pisteen, jossa ilmentymä yhtyy olemukseen. Täten tietoisuuden esitys yhtyy juuri tämän varsinaisen hengen tieteen pisteen kanssa; ja lopulta, koska tietoisuus itse tavoittaa tämän olemuksensa, se itse tulee ilmentämään absoluuttisen tietämisen luontoa.²

Suomentaneet Heikki Ikäheimo ja Ossi Martikainen

S a n a s t o

edellytys = die Voraussetzung
edellyttää = voraussetzen
edesvaikutus = die Zuthat
ei-mikään = das Nichts, Nichtigkeit
esityä = sich darstellen
esitys = die Darstellung
hahmo = die Gestalt
illuusio = der Schein
ilmenevä tietäminen = das erscheinende Wissen
ilmentymä = die Erscheinung
itse itsessään = an sich selbst
itselleen = für sich
itsessään = an sich
itsessään oleminen = das an sich seyn
itsessään oleva = das an sich
koe, koettelu = die Prüfung
kohde = der Gegenstand
kokemus = die Erfahrung
luonnollinen tietoisuus = das natürliche Bewußtsein
mieltää = vorstellen
mielle = die Vorstellung
olemus = das Wesen
olettaa = annehmen
oletus = die Annahme
tarkkailla = zusehen
tietäminen = das Erkennen, das Wissen
toiselle oleminen = für ein anderes seyn
tosi = das Wahre
totuudellinen = wahrhaft
tunteminen = die Kenntniß
työkalu = das Werkzeug
välittäjä, keino = das Mittel

Viitteet

¹ Hegel puhuu ensimmäisessä kappaleessa kahdesta modernille filosofialle tyypillisestä tavasta mieltää tietäminen: joko aktiivisena työkaluna (*Werkzeug*) tai passiivisena mediumina (*Medium*). Hegel käyttää tässä lisäksi *Mittel*-sanaa hieman hämäävästi kahdessa merkityksessä: ensimmäisessä tapauksessa synonyymisesti 'passiivisen mediumin' kanssa, toisessa tapauksessa molemmat vaihtoehdot kattavana yläkäsitteenä. Ensimmäisessä tapauksessa *Mittel*-sana on suomennettu 'välittäjäksi', toisessa 'keinoksi'.

² Viimeinen virke: "Indem es zu seiner wahren Existenz sich fortreibt, wird es einen Punkt erreichen, auf welchem es seinen Schein ablegt, mit fremdartigem, das nur für es und als ein anderes ist, behaftet zu seyn, oder wo die Erscheinung dem Wesen gleich wird, seine Darstellung hiemit mit eben diesem Punkte der eigentlichen Wissenschaft des Geistes zusammenfällt, und endlich, indem es selbst diß sein Wesen erfaßt, wird es die Natur des absoluten Wissens selbst bezeichnen." Käännöksemme "...tietoisuuden esitys yhtyy juuri tämän varsinaisen hengen tieteen pisteen kanssa..." on toinen kuin Millerin englanninnoksen "...its exposition will coincide at just this point with the authentic Science of Spirit...". Valitsemamme ratkaisun puolella on Heidegren (1995, 84 ja 410).

